

ROZPALAĆ SIĘ (16) *vb impf*

roz- (9), rof-, ros- (7).

sie (10), się (6).

o jasne; w formach osobowych pierwsze a pochylone.

praes 1 sg rozpálám się (4). ◊ 3 sg rozpálå się (4). ◊ 1 pl rozpálåmy się (1). ◊ 3 pl rozpálają się (2). ◊ *praet* 3 sg m rozpálål się (2). n rozpálåło się (1). ◊ 3 pl m pers rozpálali się (1). *subst* rozpálåły się (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde brak.

1. Zaczynać i coraz mocniej się palić, rozgrzewać się w najwyższym stopniu w ogniu; *exardescere, excandescere, incandescere, inflammari Calep, Cn; calefieri BartBydg; ardere, succendi PolAnt; accendi, excandere, ignere, ignescere Calep; explicare in flammis, fervere, fervescere, flammam concipere, flammescere, incandescere aestu Cn* (6) : *BartBydg* 212b; *Excandesco* – *Rozpalam się, Zapalam się. Calep* 382b, 501b, 518a.

rozpalać się od czego (1): Zákurzył się dym z nozdrzy jego [*Boga*]/ á ogień wychodzący z wót jego pożerał/ a węgle się od niego rospalało [*carbones succensi sunt ab eo*] *BibRadz Ps* 18/9.

Fraza: »ogień się rozpala« (1): Niekiedy też ogień rozpalał się gwałtownie [*super ignis virtutem ardet*] między wodami/ áby vrodzić ziemie złościwey wniwecz obrocił. *BibRadz Sap* 16/19.

2. Odczuwać wielkie gorąco (1) :

W przeciwstawieniu: »uziąbnąć ... rozpalać się« (1): A tak nigdy ten nasz Bog [*tj. wizerunek Jowisza ubranego w złoto*] swego wczáfu nie miał/ Zimie zåwždy vziåbnął/ lecie się rospalał. *RejZwierz* 35v.

3. Wzmagać się w najwyższym stopniu (o emocjach) (1) :

Zwrot: »rozpalać się jako ogień« (1): Zapalczywość jego [*Boga*] rozpala się iåko ogień [*ira eius effusa sicut ignis*]/ y skåły rozplýwåją się przed nim. *BudBib Nah* 1/6.

4. Ulegać skrajnym emocjom (o ludziach) (8) :

rozpalać się ku komu, ku czemu [= *kochać*] (3): *BudBib Gen* 43/30 *cf W przen. Cf* »ku miłości Bożej się rozpalać«.

rozpalać się przeciwko komu [= *nienawidzić*] (1): Ktorzy odstępują zakonu/ chwålą bezbożnego: á ktorzy strzegå/ ci się rozpalaå [*succenduntur*] przeciwko niemu. *Leop Prov* 28/4.

W przeciwstawieniu: »chwalić ... rozpalać się« (1): *Leop Prov* 28/4 *cf rozpalać się przeciwko komu.*

Zwroty: »ku miłości Bożej, miłością [*czyją* (= *Boga*)], w miłości Bożej się rozpalać« = *kochać Boga* [*szyk zmienny*] (2:1:1): Rozmyślaniem ciem jego świętego żywota/ duśå tako się w miłości boże twierdzi ij rozpálå/ ijż rzeczy czeńne wżgårdzå a za nitz niemå. *OpecŻyw* C3; a onij temu wślytkiemu wierzili/ ij ku więtfå miłości bożej się rozpålali. *OpecŻyw* 24v; pamiåtkę jego tymi obråzy vftåwiczenie łobie wznawiamy/ y miłością jego się rozpålamy. *WujJud* 48; y ktorým rozmyślåniu/ tym się ielczåe bårziej rospalaåją/ ku Bożej miłości/ y ku wżgårdzie rzeczy doczeńnych *ReszHoz* 136.

»[przeciwko czemu] rozpalać się nienawiścią« (1): á przeciwko tey låfce rozpala się wielką nienawiścią *KuczbKat* 200.

Szereg: »kochać się i rozpalać« (1): Sercem cie potzaluwåm/ a chutki oblapiåm w tobie się wielmi kochåm ij barzo rospålåm. *OpecŻyw* 18v.

W przen (2) : OpecŻyw C3; bo fię rośpalály wnętrza iego ku brátu iego [incaluerant miserationes eius]/ y łzukał gdzie by plákał BudBib Gen 43/30.

Synonimy: 1. rozgorewać się, rozgorywać się.

Formacje współrdzenne cf PALIĆ.

*Cf **ROZPALAJĄCY SIĘ***

RS